

SITUAȚIILE EXCEPȚIONALE – PROBLEMĂ DE SĂNĂTATE PUBLICĂ CU IMPACT SOCIOECONOMIC

Adrian COTELEA¹, Vasile DUMITRAȘ¹,
Valentin MARINESCU¹, Elena LEU²,

¹USMF Nicolae Testemițanu,

²Centrul Republican de Instruire al
Serviciului Protecție Civilă și Situații Excepționale

Summary

Emergency situations – public health issue with socio-economic impact

The work is a study regarding the impact of emergency situations recorded in the Republic of Moldova in 2010-2014. In order to consider the impact of emergency situations on public health, the economic losses inflicted by society were analysed. In this respect, the main information notifications issued by the Civil Protection and Emergency Situations Service of the Republic of Moldova have been assessed.

The number of emergency situations in Moldova increased, the annual average of material injury caused by different disasters, including fires is of 655.5 million lei, which represents a significant economic impact on Moldova's budget. A direct impact on public health is set for emergency situations, determined by biological and social disasters, technogenic disasters and fires. Different categories of people, including children (13.1%), may be affected by emergency situations. Children are considered vulnerable persons in emergency situations, the rate of mortality among children being rather high (14.2%), compared to similar rate in adults (8.8%). It is necessary to conduct studies directed to consider the direct impact on public health, determined by: psychological factor, which may worsen the health condition of victims of disasters by worsening chronic diseases; restricted access to qualitative food products and drinking water; no access to medical services and no condition to observe personal hygiene, etc.

Keywords: emergency situations, public health, disasters, fires, economic losses

Резюме

Чрезвычайные ситуации – проблема общественного здоровья с социально-экономическими последствиями

Статья представляет собой исследование отрицательного влияния чрезвычайных ситуаций на общественное здоровье. Были проанализированы основные документы, выданные Службой Гражданской Защиты и Чрезвычайных Ситуаций Республики Молдова.

Установлен рост количества чрезвычайных ситуаций в Р. Молдова. Установлено прямое влияние на здоровье населения определенных стихийных бедствий и пожаров. В среднем, материальный ущерб как результат различных бедствий, в том числе пожаров, исчисляется в 655,5 млн. леев, что составляют существенные экономические потери для бюджета страны. Было установлено, что чрезвычайные ситуации могут затронуть различные категории людей, в том числе детей (13,1%). Доказано, что дети считаются наиболее уязвимыми при стихийных бедствиях, в том числе смертность значительно выше среди детей (14,2%), по сравнению с аналогичным показателем у взрослых (8,8%).

Считается необходимым проведение исследований с целью оценки косвенного влияния катастроф на здоровье населения, в том числе: анализа психологического фактора, который может ухудшить состояние здоровья пострадавших как результат обострения хронических заболеваний; ограничение доступа к доброкачественным пищевым продуктам и питьевой воде; ограничение доступа к медицинским услугам и отсутствие условий соблюдения личной гигиены и т.д.

Ключевые слова: чрезвычайные ситуации, общественное здоровье, катастрофы, пожары, экономические потери

Introducere

Pentru Republica Moldova, protecția populației este o necesitate actuală, dat fiind faptul că țara este amplasată într-o zonă seismică, unde puterea seismului poate ajunge la nouă grade pe scara Richter. Cutremurele de nouă grade s-au declanșat pe teritoriul țării noastre în anii 1865, 1884, 1934, 1940 și de 7,5 grade în 1986.

O altă mare calamitate sunt vânturile puternice însoțite de întroierniri și ploile torențiale cu grindină, care adesea provoacă inundații catastrofale. În același timp, pe teritoriul țării funcționează circa 250 de obiecte periculoase din punct de vedere chimic, incendiar și explozibil, iar la o distanță de 150-470 km de hotarele R. Moldova sunt amplasate opt stații atomoelectrice și nimeni nu poate exclude posibilitatea repetării tragediei de la Cernobil din 26 aprilie 1986.

Situațiile excepționale necesită aplicarea unor măsuri urgente pentru lichidarea consecințelor și executarea lucrărilor de salvare de neamânat [2]. Experiența ultimilor ani demonstrează că au apărut premise pentru restructurarea nu numai a sistemului existent de protecție a oamenilor și a mediului ambiant de acțiunea distructivă și nocivă a calamităților naturale sau de încălcarea tehnologiei de producție, ci și pentru pregătirea omului de acțiuni raționale eficiente, psihologice și moral îndreptățite în aceste situații [15].

Scopul studiului a fost studierea structurală a situațiilor excepționale în Republica Moldova,

a impactului lor asupra sănătății publice, inclusiv prin prejudiciul adus economiei naționale.

Materiale și metode

Pentru realizarea scopului propus, a fost studiată literatura de specialitate referitor la specificul activității diferitor departamente și structuri cointeresate în caz de situații excepționale, inclusiv activități cu aspect epidemiologic. În acest context, au fost studiate și diferite acte legislative și normative ce dirijează activitățile în caz de situații excepționale.

În scopul realizării unui studiu epidemiologic cu aprecierea impactului situațiilor excepționale asupra sănătății publice, prejudiciului economic adus societății și persoanelor sinistrate, precum și a impactului psihosocial, am analizat principalele acte informative, emise de către Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al Republicii Moldova, cum ar fi: *Notă informativă cu privire la situațiile excepționale și incendiile ce s-au produs în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010-2014; Situațiile excepționale în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010-2014 și Indicii statistici despre numărul situațiilor excepționale ce s-au produs pe parcursul anilor 2010-2014.*

Rezultate obținute și discuții

Analiza epidemiologică determină că teritoriul Republicii Moldova periodic este afectat de diferite tipuri de calamități, inclusiv cu caracter tehnogen, natural și biologic-social (tabelul 1). În principal, în Republica Moldova se înregistrează calamități de ordin tehnogen. Astfel, în perioada 2010-2014, au fost înregistrate 1038 de astfel de calamități, cu o cotă de 66,1% din totalul de calamități înregistrate în perioada inclusă în studiu.

Tabelul 1

Numărul și ponderea situațiilor excepționale înregistrate în Republica Moldova, în perioada 2010-2014

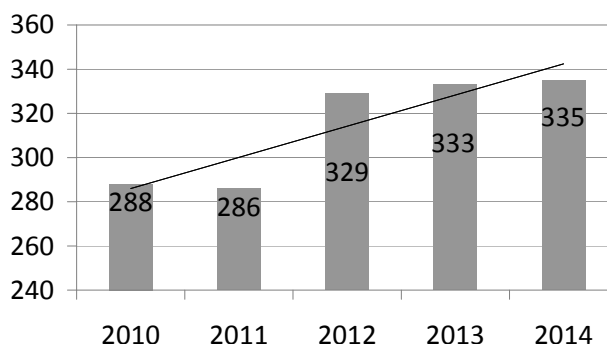
Tipul SE	SE cu caracter tehnogen		SE cu caracter natural		SE cu caracter biologic-social		În total situații excepționale	
	Indici		Indici		Indici		Indici	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	214	74,3	70	24,3	4	1,4	288	100
2011	225	78,7	58	20,3	3	1,0	286	100
2012	223	67,8	102	31,0	4	1,2	329	100
2013	161	48,3	166	49,9	6	1,8	333	100
2014	215	64,2	112	33,4	8	2,4	335	100
Total SE	1038	66,1	508	32,3	25	1,6	1571	100

Locul doi ca intensitate revine situațiilor excepționale (SE) cu caracter natural. Acest gen de calamități constituie 32,3% din totalul calamităților înregistrate în Republica Moldova în anii 2010-2014, fiind atestate în număr de 508. Cele mai multe calamități naturale au fost înregistrate în anul 2013, când au atins un număr-record.

Un număr mai redus de calamități înregistrate în Republica Moldova sunt cele cu caracter biologic-social. În același timp, numărul relativ mai mic de calamități, indiferent de caracterul lor, nu reduce importanța menținerii în alertă a structurilor competente. În total, pentru perioada inclusă în studiu, în Republica Moldova au fost înregistrate 25 de situații excepționale cu caracter biologic-social, ce constituie 1,6% din totalul de calamități înregistrate.

Evaluarea dinamicii înregistrării diferitor cataclisme în Republica Moldova determină că, în perioada 2010-2014, a avut loc o creștere a numărului de situații excepționale în Republica Moldova, de la 288 înregistrate în anul 2010 până la 335 în anul 2014 (vezi figura).

Dinamica situațiilor excepționale, înregistrate în R. Moldova, în perioada 2010-2014

Tendința de majorare a numărului de situații excepționale impune aprecierea mai amplă a factorilor determinanți pentru diminuarea activității lor. Tot la acest capitol, putem concluziona că tendința de creștere a dinamicii înregistrării situațiilor excepționale impune, în primul rând, pregătirea societății pentru confruntarea cu diferite cataclisme caracteristice Republicii Moldova și asigurarea serviciilor speciale cu forțe și mijloace de intervenție promptă pentru lichidarea consecințelor.

Din totalul de 1571 de situații excepționale înregistrate în Republica Moldova în perioada menționată, 852 de calamități (54,3%) au avut în caracter local (tabelul 2). Pe locul doi se plasează situațiile excepționale de obiect, determinate de 494 de cataclisme, ce constituie 31,4% din totalul de 1571 SE. Situațiilor excepționale rezultat al calamităților de nivel teritorial le revine locul trei, cu 12,6% cazuri, și celor de nivel național le revine o cotă mai joasă – 1,7%.

Tabelul 2

Ponderea situațiilor excepționale în R. Moldova, în perioada 2010-2014, în raport cu amploarea fenomenului

Caracterul SE	de obiect	locale	teritoriale	naționale	total SE
Indici absoluți	494	852	198	27	1571
Indici extensivi (%)	31,4	54,3	12,6	1,7	100

Am menționat că în Republica Moldova, în perioada 2010-2014, majoritatea situațiilor excepționale înregistrate (1038 calamități) au avut un caracter tehnogen. În *tabelul 3* este redată descifrarea situațiilor excepționale cu caracter tehnogen. Astfel, cele mai multe SE sunt legate de depistarea munițiilor neexplodate și a substanțelor explozive (987 SE). În celelalte cazuri, situațiile excepționale sunt determinate de diferite accidente, în special prăbușirea construcțiilor (20 SE), explozii în edificii și încăperi (12 SE), accidente auto (11 SE), accidente la sistemele de asigurare cu apă potabilă (5 SE), accidente la sisteme termice (2 SE) și accidente feroviare (1 SE).

Tabelul 3

Situațiile excepționale cu caracter tehnogen înregistrate în R. Moldova, în anii 2010-2014

Nr. d/o	Denumirea calamității	Nr. calamități	Nr. persoane afectate		Pondere pers. decedate		Paguba materială (mil. lei)
			abs.	%	abs.	%	
1.	Accidente feroviare	1	23	100	8	34,8	0,1
2.	Accidente la sisteme termice	2	-	-	-	-	0,2
3.	Accidente la sistemele de asigurare cu apă potabilă	5	-	-	-	-	0,1
4.	Accidente auto	11	147	100	56	38,1	5,4
5.	Explozii în edificii și încăperi	12	16	100	10	62,5	3,0
6.	Prăbușirea construcțiilor	20	-	-	-	-	2,0
7.	Depistarea munițiilor neexplodate și substanțelor explozive	987	-	-	-	-	-
În total		1038	186	100	74	39,8	10,8

În rezultatul calamităților menționate au avut de suferit 186 de persoane, inclusiv 74 au decedat. Cele mai multe persoane sinistrate sunt rezultatul accidentelor auto, unde au fost implicate 147 de persoane, dintre care 56 și-au pierdut viața.

O altă calamitate cu un impact sever asupra sănătății publice este accidentul feroviar înregistrat în anul 2011, în urma căruia au avut de suferit 23 de persoane, inclusiv opt persoane au decedat.

Pe locul trei se plasează situațiile excepționale determinate de diferite explozii în edificii și încăperi. În total, așa gen de calamități au determinat 12 situații excepționale, în urma cărora au avut de suferit 16 persoane, dintre care 10 și-au pierdut viața.

Celelalte tipuri de calamități n-au avut un impact direct asupra sănătății publice, însă au adus un prejudiciu important economiei naționale. În total, calamitățile tehnogene au prejudiciat statul cu aproximativ 10 milioane de lei. În *tabelul 3* nu se menționează cheltuielile pentru dezamorsarea munițiilor neexplodate și a substanțelor explozive, rămase din diferite timpuri pe teritoriul Republicii

Moldova. Însă este de menționat faptul că depistarea oportună și neutralizarea munițiilor neexplodate și a substanțelor explozive au un rol important în menținerea sănătății publice.

Analiza în detalii a situațiilor excepționale cu caracter natural (*tabelul 4*) determină că acest tip de calamități este cel ce prejudiciază esențial statul. În total au fost înregistrate 12 tipuri de calamități naturale. În rezultatul tuturor cataclismelor naturale înregistrate în Republica Moldova în perioada 2010-2014, statul a suferit un prejudiciu de aproximativ 3 miliarde de lei. Din actele puse la dispoziție pentru analiză de Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, n-a fost posibil de stabilit cu exactitate impactul direct al SE asupra sănătății publice. Tot din acest motiv, în analiza epidemiologică realizată nu este redat nici numărul total al sinistraților în rezultatul calamităților de origine naturală. În același timp, este stabilit că, în rezultatul inundațiilor și ploilor torențiale din anul 2010, trei persoane au decedat. În acest an, două persoane și-au pierdut viața în rezultatul inundațiilor și o persoană a decedat după ploile torențiale.

Tabelul 4

Numărul situațiilor excepționale cu caracter natural, în raport cu paguba materială produsă economiei naționale, în perioada anilor 2010-2014

Nr. d/o	Denumirea calamității	Nr. calamități	Paguba materială (mil. lei)
1.	Ploi torențiale, inclusiv cu grindină și vânt puternic	430	2127,5
2.	Viscole puternice, inclusiv cu vijelii	26	38,8
3.	Vânt puternic, inclusiv cu vârtejuri	18	35,3
4.	Polei puternic	15	54,9
5.	Îngheturi	7	34,7
6.	Alunecări de teren	3	33,2
7.	Nivelul înalt al apelor subterane	3	31,2
8.	Ploi de lungă durată	2	37,1
9.	Secetă	1	355,7
10.	Inundații	1	149,4
11.	Furtuni puternice cu descărcări electrice	1	30,9
12.	Depuneri puternice de lapoviță	1	26,4
În total situații excepționale cu caracter natural		508	2955,1

În analiza epidemiologică, un indice indirect al impactului negativ asupra sănătății publice este prejudiciul economic al situațiilor excepționale produs societății. În cadrul studiului nostru, prejudiciul economic produs de calamitățile naturale este cel produs de ploile torențiale, inclusiv cu grindină și vânt puternic. Este stabilit că aceste tipuri de calamități înregistrate în teritoriul Republicii Moldova, în anii 2010-2014, au prejudiciat statul cu peste două

miliarde de lei. Pe locul doi și trei ca impact economic se plasează seceta și inundațiile din anul 2010, cu un prejudiciu de 355,7 și 149,4 milioane lei respectiv. Celelalte tipuri de calamități naturale, înregistrate în perioada 2010-2014, au prejudiciat statul cu 322,5 milioane lei.

Un alt gen de calamități, cu un evident impact economic și influență negativă asupra sănătății publice, înregistrat în Republica Moldova, în perioada 2010-2014, sunt calamitățile cu caracter biologic-social (tabelul 5).

Tabelul 5

Situațiile excepționale cu caracter biologic-social înregistrate în Republica Moldova în perioada 2010-2014

Nr. o	Denumirea calamității	Nr. calamități	Nr. persoane sinistrate		Ponderea persoanelor decedate		Paguba materială (mil. lei)
			abs.	%	abs.	%	
1.	Intoxicarea oamenilor ca rezultat al consumului unor produse alimentare	116	724	100	1	0,1	-
2.	Intoxicarea oamenilor cu substanțe toxice	2	14	100	4	28,6	-
3.	Cazuri de infectare în grup cu boli contagioase a oamenilor	1	10	100	0	0	-
4.	Cazuri unice de îmbolnăvire a animalelor agricole cu boli infecțioase deosebit de periculoase	3	-	-	-	-	0,02
5.	Răspândirea în masă a dăunătorilor de plante	3	-	-	-	-	0,4
În total SE		125	748	100	5	0,7	0,41

În total, în perioada menționată au fost înregistrate cinci tipuri de calamități biologic-sociale, inclusiv: intoxicarea oamenilor ca rezultat al consumului unor produse alimentare; intoxicarea cu substanțe toxice; cazuri de infectare în grup cu boli contagioase; cazuri unice de îmbolnăvire a animalelor agricole cu boli infecțioase deosebit de periculoase; răspândirea în masă a dăunătorilor de plante. În rezultatul acestui tip de calamități au avut de suferit 748 de persoane, inclusiv cinci au decedat.

Cele mai multe persoane au avut de suferit în rezultatul intoxicării ca urmare a consumului unor produse alimentare (724 persoane). Tot acest tip de calamități a fost și cauza decesului unei persoane. În rezultatul intoxicării cu substanțe toxice, au avut de suferit 14 persoane, inclusiv patru au decedat. Conform datelor prezentate de Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, izbucnirile epidemice cu boli contagioase ale oamenilor au fost rezultatul îmbolnăvirii lor în grup, unde au avut de suferit 10 persoane.

Situațiile excepționale determinate de îmbolnăvirea animalelor agricole cu boli infecțioase deosebit de periculoase (3 focare epizootice) și răspândirea în

masă a dăunătorilor de plante (3 focare epifitice) au fost cauza prejudiciului economic în sumă de aproximativ 410 mii lei. Se consideră necesar realizarea unui studiu epidemiologic mai aprofundat, în scopul aprecierii prejudiciului economic determinat de costul tratamentului sinistraților și pierderii capacității temporare sau permanente de muncă.

Un gen aparte de calamități ce produce prejudicii economice esențiale și impact negativ asupra sănătății publice sunt incendiile (tabelul 6). Acest tip de calamități poate fi determinat de mai mulți factori, în special antropogeni și naturali. Practic în toate studiile cu referințe la situațiile excepționale, numărul incendiilor depășește esențial numărul calamităților de altă origine. În același timp, numărul sinistraților în situațiile excepționale determinate de incendii depășește numărul sinistraților rezultat al celorlalte calamități înregistrate într-o regiune geografică. Tot la acest capitol se plasează și pierderile economice mari provocate de incendii.

Tabelul 6

Numărul și ponderea situațiilor excepționale și incendiilor din totalul de calamități înregistrate în Republica Moldova, în perioada anilor 2010-2014

Anii	Situații excepționale		Incendii		Total calamități	
	Indici		Indici		Indici	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	288	12,8	1970	87,2	2258	100
2011	286	11,8	2146	88,2	2432	100
2012	329	14,2	1984	85,8	2313	100
2013	333	16,0	1746	84,0	2079	100
2014	335	15,1	1890	84,9	2225	100
Total SE	1571	13,9	9736	86,1	11307	100

În cadrul studiului efectuat (tabelul 6), numărul incendiilor depășește considerabil numărul situațiilor excepționale determinate de diferite tipuri de calamități. Astfel, în Republica Moldova, în perioada 2010-2014, au fost înregistrate 9736 incendii, în raport cu 1571 SE determinate de alte tipuri de calamități. Ponderea incendiilor, din totalul calamităților înregistrate în Republica Moldova, în perioada inclusă în studiu este de 86,1%, ceea ce depășește de 6,2 ori numărul situațiilor excepționale determinate de calamități de altă genă. Pe tot parcursul perioadei de cinci ani, ponderea SE rezultat al incendiilor se menține la cote similare, cu variații de la 88,2% în anul 2011 la 84,0 în anul 2013.

În cadrul studiului nostru, apreciind pagubele materiale produse de situațiile excepționale determinate de diferite tipuri de calamități, inclusiv incendii (tabelul 7), am stabilit că, pentru toată perioada cercetată, cea mai înaltă pondere a pagubelor materiale le revine calamităților naturale (90,2%). De menționat că acest tip de calamități au prejudiciat statul și societatea cu aproximativ trei miliarde lei.

Media anuală a prejudiciilor materiale este în jur de 600 milioane lei.

Tabelul 7

Paguba materială (milioane lei) în rezultatul situațiilor excepționale și incendiilor în Republica Moldova, în perioada 2010-2014

Tipul SE Anii	Paguba materială în situații excepționale cu:						Paguba materială rezultat al incendiilor		Suma totală a pagubelor materiale	
	caracter biologic-social		caracter tehnogen		caracter natural					
	indici		indici		indici		indici		indici	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	0,005	0,001	0,7	0,20	335,6	88,8	41,5	11,19	377,8	100
2011	-	0	0,2	0,08	118,9	46,6	136,1	53,32	255,2	100
2012	0,4	0,02	6,1	0,40	1599,9	97,5	33,7	2,08	1640,1	100
2013	0,005	0,001	0,2	0,03	710,0	95,4	34,2	4,57	744,4	100
2014	-	0	3,6	1,40	190,7	73,3	65,9	25,30	260,2	100
Total SE	0,41	0,01	10,8	0,32	2955,1	90,2	311,4	9,47	3277,7	100
Paguba medie anuală	0,2	0,01	2,2	0,32	591,0	90,2	62,3	9,47	655,5	100

Cea mai mare valoare a prejudiciilor materiale provocate de calamitățile naturale au fost în anul 2012, când suma totală a prejudiciului economic a depășit valoarea de un miliard și jumătate lei. În același timp, prejudiciul material provocat de calamitățile de ordin biologic-social și tehnogen este de o valoare mai mică, media anuală a acestor prejudicii fiind de aproximativ două milioane și jumătate lei. Valoarea mai mică a prejudiciilor materiale determinate de calamitățile de ordin biologic-social și tehnogen nu diminuează importanța pregătirii serviciilor interesate și a societății în vederea pregătirii și intervenției.

Am menționat deja că un prejudiciu semnificativ adus economiei naționale și respectiv societății este cel provocat de incendiile de diferită origine. În cadrul studiului nostru, prejudiciul economic provocat de incendii, pentru toată perioada cercetată, este peste 311 milioane lei. În medie, anual incendiile sunt cauza unui prejudiciu de peste 62 milioane lei. Cel mai mare prejudiciu adus societății este rezultatul incendiilor din 2011, când valoarea pierderilor materiale într-un singur an a fost de peste 136 milioane lei.

În total, prejudiciul economic adus statului și societății de către toate situațiile excepționale determinate de calamități, inclusiv incendii, pentru toată perioada luată în studiu depășește suma de trei miliarde lei. În medie, anual prejudiciul economic este de peste 655 milioane lei. Așadar, pierderile în urma situațiilor excepționale ce se înregistrează în Republica Moldova fac un deficit esențial în bugetul de stat al țării. Spre exemplu, bugetul de stat pe anul

2014, aprobat la venituri, a fost în sumă de 27 570 005,1 mii de lei și la cheltuieli în sumă de 30 010 942,8 mii de lei, cu un deficit în sumă de 2 440 937,7 mii de lei (citată din Legea organică nr. 339 din 23.12.2013, Bugetul de stat pentru anul 2014, art. nr. 34, Capitolul I, publicat la data de 21.01.2014 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 14-16).

Cu excepția prejudiciului economic adus statului și societății de situațiile excepționale, ultimele au și un impact negativ esențial asupra societății, în special a sinistraților. Acest impact este determinat de factorul psihologic, care poate agrava starea de sănătate a sinistraților prin acutizarea maladiilor cronice; limitarea accesului la produse alimentare de calitate și apă potabilă, servicii medicale; lipsa condițiilor de respectare a igienei personale.

În cadrul studiului nostru, numărul sinistraților este compus din numărul persoanelor ce au suferit traume fizice și a fost afectată starea lor de sănătate. Nu au fost luate în calcul persoanele ce au suferit pierderea bunurilor materiale (tabelul 8).

Tabelul 8

Numărul sinistraților ca rezultat al situațiilor excepționale și incendiilor în R. Moldova, anii 2010-2014

Tipul SE Anii	Numărul sinistraților în situații excepționale cu:						Incendii		Total calamități	
	caracter tehnogen		caracter natural		caracter biologic-social					
	Indici		Indici		Indici		Indici		Indici	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	22	7,8	0	0	53	18,7	208	73,5	283	100
2011	15	6,0	0	0	57	22,6	180	71,4	252	100
2012	70	18,2	0	0	106	27,5	209	54,3	385	100
2013	1	0,4	0	0	107	38,1	173	61,5	281	100
2014	4	0,7	0	0	425	70,8	171	28,5	600	100
Total SE	112	6,2	0	0	748	41,5	941	52,3	1801	100

Astfel, numărul sinistraților cărora le-a fost afectată starea de sănătate ca rezultat al situațiilor excepționale, înregistrate în teritoriul Republicii Moldova în perioada 2010-2014, este de 1801. Cele mai multe persoane au avut de suferit în urma SE determinate de incendii, în număr de 941 oameni, ce constituie 52,3% din totalul sinistraților. O cotă relativ mai joasă revine calamităților cu caracter biologic-social, fiind de 41,5% din totalul sinistraților. Cea mai joasă cotă a sinistraților este cea produsă de calamitățile cu caracter tehnogen (6,2%). Este de menționat că calamitățile naturale cele mai frecvent întâlnite în teritoriul Republicii Moldova și cu cea mai mare pagubă materială n-au afectat direct starea de sănătate a persoanelor din zonele afectate.

În rândurile sinistraților, victime ale situațiilor excepționale și incendiilor înregistrate în perioada 2010-2014, a fost afectată starea de sănătate a diferitor categorii de populație, inclusiv copii (tabelul 9).

Tabelul 9

Ponderea copiilor din totalul de sinistrați în cadrul SE înregistrate în R. Moldova, anii 2010-2014

Anii	Categorii sinistraților:				Total sinistrați	
	copii		adulti			
	Indici		Indici		Indici	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	17	22,7	58	77,3	75	100
2011	7	9,7	65	90,3	72	100
2012	36	20,5	140	79,5	176	100
2013	33	30,6	75	69,4	108	100
2014	20	4,7	409	95,3	429	100
Total sinistrați	113	13,1	747	86,9	860	100

În cadrul studiului nostru, analiza sinistraților, victime ale situațiilor excepționale, a stabilit că în majoritatea cazurilor au fost implicați adulții. În total, au avut de suferit 860 de persoane, cota copiilor fiind de 13,1%. În același timp, pe parcursul perioadei studiate, cota copiilor a variat de la 4,7% în anul 2014 până la 30,6% în 2013. Totodată, analiza mortalității determinate de situațiile excepționale a stabilit că în total și-au pierdut viața 82 de persoane, inclusiv adulți și copii. Aprecierea mortalității între două categorii de populație (adulți, copii) denotă mortalitatea mai înaltă între copiii sinistrați (14,2%), comparativ cu indicele corespunzător la populația adultă (8,8%), mortalitatea generală fiind de 9,5%. Acest fapt caracterizează copiii ca fiind mai vulnerabili în diferite situații excepționale.

S-a menționat anterior că numărul total al sinistraților cărora le-a fost afectată starea de sănătate este de 1701 persoane, inclusiv 941 au suferit în urma incendiilor și 760 – în rezultatul SE provocate de diferite tipuri de calamități. Aprecierea mortalității generale determinate de incendii și situații excepționale a stabilit indici mai înalți ai mortalității în timpul incendiilor.

Cota persoanelor ce și-au pierdut viața în rezultatul incendiilor este de 73,2%, în total au decedat 689 oameni. În cadrul incendiilor, mortalitatea este de aproximativ șapte ori mai înaltă, comparativ cu alte situații excepționale. În Republica Moldova, în perioada 2010-2014, în rezultatul situațiilor excepționale au decedat 82 de oameni sau 10,8% din totalul sinistraților cărora le-a fost afectată starea de sănătate. În total, pe parcursul ultimilor cinci ani, în Moldova au decedat 771 de oameni, ceea ce constituie 45,3% din totalul sinistraților cu probleme de sănătate, provocate de situațiile de criză.

Concluzii

1. În ultimii cinci ani, se constată majorarea numărului de situații excepționale în Republica Moldova, iar cea mai mare cotă le revine calamităților cu caracter natural (66,1%), de ordin local (54,3%).

2. Media anuală a prejudiciului material produs de diferite calamități, inclusiv incendii, este de 655,5 milioane lei, ceea ce constituie un impact economic esențial asupra bugetului țării.

3. Un impact direct al situațiilor excepționale asupra sănătății publice este stabilit pentru situațiile excepționale determinate de calamitățile cu caracter biologic-social, calamitățile cu caracter tehnogen și incendii.

4. Diferite categorii de populație pot fi afectate de situațiile excepționale, inclusiv copii (13,1%).

5. Copiii se constată a fi persoane vulnerabile în situații excepționale, mortalitatea printre copii fiind considerabil mai mare (14,2%), comparativ cu indicele similar la adulți (8,8%).

6. Este necesară realizarea unor studii direcționate, în vederea aprecierii impactului indirect asupra sănătății publice, determinat de:

- factorul psihologic, care poate agrava starea de sănătate a sinistraților prin acutizarea maladiilor cronice;
- limitarea accesului la produse alimentare de calitate și apă potabilă;
- lipsa accesului la servicii medicale și lipsa condițiilor de respectare a igienei personale etc.

Bibliografie

1. Ciobanu Gh. și coaut. *Ghid Național privind triajul medical în incidente soldate cu victime multiple și dezastre*. Chișinău, 2010, 36 p.
2. Cotelea Ad., Prisăcaru V. *Epidemiologia în situații excepționale*. Chișinău, 2009, 215 p.
3. Pîsla M., Chicu V. *Training of specialists in the field of public health emergencies//masters programmes in public health and social services: international vision and local implementation*. Chișinău, 2013, 150 p.
4. Pîsla M. și coaut. *Managementul riscurilor și urgențelor de sănătate publică*. Compendiu. Chișinău, 2013, 276 p.
5. *Comunicarea eficientă prin mass-media în timpul situațiilor de urgență în sănătatea publică* (ghid al OMS). Chișinău, 2009, 142 p.
6. *Indicii statistici despre numărul situațiilor excepționale ce s-au produs în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010-2014*. Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI. <http://www.dse.md>
7. Hotărârea Guvernului nr. 1076 din 16.11.2010 *Cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale*. În: Monitorul Oficial, nr. 227-230 din 19.11.2010, art. 1191.
8. *Notă informativă cu privire la situațiile excepționale și incendiile ce s-au produs în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010-2014*. Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI. <http://www.dse.md>
9. *Protecția civilă: material didactic pentru studenții instituțiilor de învățământ superior*. Departamentul Situații Excepționale al Republicii Moldova, Chișinău, 2003.
10. *Situațiile excepționale în Republica Moldova pentru anii 2010-2014*. Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI. <http://www.dse.md>

Prezentat la 09.10.2015

Adrian Cotelea, conferențiar,
Catedra Epidemiologie, USMF
e-mail: adrian.cotelea@usmf.md
tel. 022 205 148